

به نام خدا

نگارستان فارسی

چهارم دبستان ...

۱۳۹۷

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب: فارسی (مهارت‌های نوشتاری) چهارم دبستان - ۴۹/۱۶

پدیدآورنده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف: نازیلا بهروان، حسن ذوالفقاری، عبدالرحمن صفاریپور، گلزار
فرهادی، حسین قاسم‌پور مقدم، راحله محمّدی، مهتاب میرایی آشتیانی و فرح نجاران (اعضای شورای
برنامه‌ریزی) - فریدون اکبری شیلدره، معصومه نجفی پاژکی (مؤلفان) - محمّد دانشگر (ویراستار)

مدیریت آماده‌سازی هنری: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

شناسه افزوده آماده‌سازی: لیدا نیکروش (مدیرامورفنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر
هنری) - جواد صفری (طراح گرافیک، صفحه‌آرا و طراح جلد) - حسین آسیوند، ثنا حسین پور،
راحله برخوردار، سحر خراسانی، مجید ذاکری یونسی و مریم کیوان (تصویرگران) - کامران
انصاری (طراح خط رایانه‌ای) - حسین قاسم‌پور اقدم، رضا جعفری، زینت بهشتی شیرازی،
احمدرضا امینی، سیده شیوا شیخ‌الاسلامی (امور آماده‌سازی)
نشانی سازمان: تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید

موسوی)

تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

ناشر: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

چاپخانه: شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ پنجم ۱۳۹۷

برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به پایگاه کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir و

برای خرید کتاب‌های درسی به سامانه فروش و توزیع مواد آموزشی به نشانی www.irtextbook.ir

یا www.irtextbook.com مراجعه نمایید.

کلیه‌ی حقوق مادّی و معنوی این کتاب متعلّق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش
و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های
مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه‌ی فیلم و تکثیر به هر شکل
و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلّفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

ISBN 978-964-05-2363-6

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۳۶۳-۶

امام خمینی: امید من به شما دبستانی هاست.

فصل چهارم: فرهنگ بومی ۴۹

درس هشتم: درس آزاد ۵۰

درس نهم: درس آزاد ۵۴

فصل پنجم: نام‌آوران ۵۹

درس دهم: باغچه‌ی اطفال ۶۰

درس یازدهم: فرمانده دل‌ها ۶۵

درس دوازدهم: اتفاق ساده ۷۱

فصل ششم: راه زندگی ۷۷

درس سیزدهم: لطف حق ۷۸

درس چهاردهم: ادب از که آموختی؟ ۸۳

درس پانزدهم: شیر و موش ۸۸

فصل هفتم: علم و عمل ۹۳

درس شانزدهم: پرسشگری ۹۴

درس هفدهم: مدرسه‌ی هوشمند ۹۹

سخنی با آموزگاران بزرگوار ۵

فصل اول: آفرینش ۷

درس اول: آفریدگار زیبایی ۸

درس دوم: کوچ پرستوها ۱۴

فصل دوم: دانایی و هوشیاری ۱۹

درس سوم: راز نشانه‌ها ۲۰

درس چهارم: ارزش علم ۲۵

درس پنجم: رهایی از قفس ۳۱

فصل سوم: ایران من ۳۷

درس ششم: آرش کمان‌گیر ۳۸

درس هفتم: مهمان شهر ما ۴۴

سخنی با آموزگاران بزرگوار

نوشتن یکی از مهارت‌های زبانی است که از طریق آن، شخص می‌تواند اندیشه‌ها، باورها، احساسات و تجربه‌های دیداری، شنیداری و خوانداری خویش را به نوشتار درآورد. مهارت نوشتن به نویسنده، این توانایی را می‌دهد تا در مورد مطالبی که می‌خواهد بنویسد، تفکر کند و نوشته‌های خود را پیرایش و ویرایش کند. نویسنده هرچه در به کارگیری هنجارهای نگارشی توانا تر باشد، مطلبی که می‌نویسد، منسجم‌تر خواهد بود و پیام او شفاف و روشن به خواننده، انتقال خواهد یافت. نوشتن، سطوحی دارد؛ املا یکی از سطوح مقدماتی آن است. املا هم مراحل دارد که از آن میان، می‌توان به توانایی تبدیل نشانه‌های آوایی به نوشتاری، نوشتن درست نشانه‌ها و توانایی خوانا و زیبانویسی اشاره کرد. افزون بر آموزش املا، کتاب فارسی چهارم ابتدایی در ادامه‌ی فارسی سوم به سطح پیشرفته‌ی نوشتن (نگارش و انشا) توجه ویژه‌ای دارد؛ لذا به همکاران محترم پایه‌ی چهارم توصیه می‌شود کتاب نگارش سوم ابتدایی را به همراه مطالب کتاب راهنمای معلم آن، مطالعه کنند.

کتاب نگارش به قلمرو نمادهای خطی و نوشتاری زبان و به دیگر سخن به پهنه‌ی مهارت‌های تولید مکتوب زبان می‌پردازد؛ یعنی در کتاب فارسی، زبان‌آموز، اطلاعات و معارف را از طریق متن درس‌ها و آموزه‌ها، دریافت می‌کند و این کار، سبب پرورش ذهن و زبان، گسترش دامنه‌ی واژگان و تقویت توانایی تفکر و تحلیل دانش‌آموز می‌شود که در گفتار و بیان دیدگاه‌ها و حضور فعال در کارهای گروهی و نقد و تحلیل شفاهی، قابل مشاهده و ارزشیابی است؛ اما در کتاب نگارش، آموخته‌ها (مجموعه‌ی دیده‌ها، شنیده‌ها، خوانده‌ها و اندیشیده‌ها) در قالب نوشته، نمایان می‌شوند. افزون بر این در تدوین کتاب نگارش به آموزش درک متن و نگارش با رعایت سیرتدریجی و مرحله‌ای، توجه کافی شده است.

هر درس کتاب نگارش در چهار بخش، طراحی شده است:

۱- **فعالیت‌های درس**، این بخش در دو صفحه با پنج پرسش، سازماندهی شده است و

به تمرین و تثبیت یادگیری **املا، واژه‌آموزی و دانش زبانی** می‌پردازد.

۲- **هنر و سرگرمی**، این بخش دو نوع فعالیت را با موضوع‌های خوش‌نویسی، جدول و بازی با کلمات در خود جای داده است.

۳- **فعالیت‌های درک متن**، این بخش با هدف کتاب‌خوانی و تقویت درک متن، طراحی شده است. تفاوت این بخش با کتاب‌خوانداری، تولید کتبی بر اساس یافته‌های ذهنی است. دانش‌آموزان پس از خواندن متن به سؤالات پاسخ می‌دهند و ذهنیات خود را به رشته‌ی تحریر درمی‌آورند. مطلبی که بسیار اهمیت دارد، این است که هر دانش‌آموز در سکوت کامل، متن را صامت‌خوانی کند و پاسخ سؤال‌ها را بنویسد. برای بررسی پاسخ دانش‌آموزان، پاسخ یک سؤال را پنج تا ده نفر از آنها از روی نوشته‌ی خود بخوانند. به هیچ وجه این بخش به صورت پاسخ شفاهی پذیرفته نشود؛ آنها باید یاد بگیرند چگونه پاسخ خود را به رشته‌ی تحریر در آورند و با دقت پاسخ دهند.

۴- **نگارش**، این بخش به آموزش نگارش و انشانویسی می‌پردازد و به تعمیق و تجربه‌های یادگیری در این زمینه، اختصاص دارد.

تذکر: همچنان که در فارسی پایه‌ی سوم دبستان، یادآور شده‌ایم، تشدید (ّ) به عنوان یکی از نشانه‌های گفتاری زبان فارسی، آموزش داده می‌شود؛ اما در ارزشیابی درس املا، نمره‌ای به آن تعلق نمی‌گیرد.

گروه زبان و ادب فارسی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری